

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

I ugen 16.—22. oktober mindedes Israel 25 året for redningen af danske jøder i oktoberdagene 1943. Ved Danmarks-skolen i Jerusalem afsløredes den danske billedhugger Harald Isensteins relief „Flygtninge“, en kopi af relieffet foran stadshuset i Helsingborg. Her får den israelske ambassadør i Danmark, Esther Herlitz, og formanden for Frihedskampens Veteraner, direktør Svann Seehusen relieffet forevist af kunstneren inden afsendelsen til Israel.

En lærers virkelige kunst

Seminarirektor Paul Holt, medlem af bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond, beskæftigede sig i sin dimissionstale i år med den vanskelige kunst at være lærer i ordets rette betydning. Her slår formelle kvalifikationer og eksamenspapirer ikke til, sagde Paul Holt og betonedede det menneskelige moment i lærer-elev forholdet:

Det, der her skal fremhæves, er det *væsentlige medmenneskelige forhold*, man altid står i til andre mennesker, også til børn og elever i en skole. Dette væsentlige medmenneskelige forhold gør, at man altid er bundet til dem, ikke som til en masse, et samfund, men til de *enkelte*. Vi lærere kan glemme dette, fordi vi i vor gerning unægtelig i meget stor udstrækning er stillet overfor det sociologiske begreb, man kalder en „masse“. Til en lærers virkelige kunst hører det altid at kunne se den ene, dette på en gang at overskue en flok, og samtidig virkelig se den ene, og således at denne har fornemmelsen heraf. Derved opstår kontakten, som kan føre til meget, betyde en ny begyndelse for en der er standset, og i visse tilfælde hæmme en anden, der har brug for dette. Derved skabes *tillidsforholdet*, begyndelse og ende i al pædagogisk

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser angående Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: 10 54 21. Privat: 10 41 28.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebylille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtasvej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Aarhus V.

Direktør G. Jespersen, Herning.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembecke, Brødre-
gade 192, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
Hasseris, Aalborg.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Præstegården,
Herrestrædet, 4200 Slagelse.

indsats. Deraf vokser også den naturlige myndighed frem, ikke den fremtvungne, men den umiddelbare, den sande form for autoritet.

☆

Dimissionstalen i år var rektor Holts sidste, skriver bladet Folkeskolen. Det er nok grunden til, at man fæstner sig så stærkt ved den personlige undertone og det vidnesbyrd om en dyb forpligtethed over for det kristne livssyn, der går gennem talen.

Poul Holt bærer ikke sit hjerte på læben, men det stemmer helt overens med hans åbne og ærlige natur, at han ikke har kunnet tage afsked

med næsten halvtreds års skoleliv uden at efterlade sig et åndeligt testamente.

Poul Holts virke vil blive savnet, ikke blot i seminarieverdenen, men også i kontakten til folkeskolen, hvor han på organisationsplan var en brobygger, der stod respekt og tillid om.

Dansk Seminarieblad retter i nummeret juni 68 en hjertelig tak til Poul Holt for dygtigt og myndigt formandsskab i Dansk Seminarieforening. Den tak vil vi fra Danmarks Lærerforening gerne have lov at hægte os på og motivere den med Poul Holts på en gang faste og smidige indstilling til fælles problemer i læreruddannelsesspørgsmål.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAgA 8502. (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettest og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Skolen: 10 54 21. Privat: 10 41 28.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri Ringsted

Næste nummer udkommer
ca. 25. november

INDHOLD:

En lærers kunst	142
Handlingsmættede dage	143
Den 29. august blev mindet ..	145
Mindestensafsløring i Frøslev ..	149
Bøger	149
Højtidelighed i Dachau	151
Hilsen fra Kegnæs	151
Fangeforeningerne	153
Dagbogsblade	159

Handlingsmættede dage

Oktoberdagene! Man kan med dette ord kun tænke på een ting, nemlig dagene omkring 1. oktober 1943, da de nazistiske okkupanter gennemførte pogromer i Danmark:

Der var i dagene op imod 1. okt. al mulig grund til at lade tankerne gå 25 år tilbage. Tilbage til grupvækkende dage, hvor landsmænd af jødisk afstamning blev jaget som dyr, dag og nat, på åben gade i ellers så fredelige danske gader og stræder.

Men også dage, hvor tusinder af danskere, unge som gamle, kvinder som mænd, suspenderede nattesøvn, studier ved læsepult og på læreanstalter og pligtens virke på arbejdsplads for at hjælpe jagede til en tilværelse i frihed på den anden side af sundet.

Det var dage, hvor meget stod på spil, men det var også dage, hvor meget blev udrettet. Det var handlingsmættede dage.

Ok kupanterne gjorde her en af de største dumheder i deres arbejde.

Der skete nemlig det, at selv den lille klat mennesker, der hidtil havde talt undskyldende om tyskerne, havde talt om Weimar-Tyskland, havde talt om tyskerne som folkene fra Goethes og Mozarts fædreland, vågnede op.

Alle med undtagelse af de organiserede nazister stod nu på en enig front.

Ok toberdagene skabte et stort antal nye illegale grupper. Organisationer af unge og ældre

havde nu oplevet, at de godt kunne udrette noget.

De fik blod på tanden, og mangfoldige vandrede fra den brigade, der sværgede til den passive modstand, til geledderne i den aktive modstands rækker. Og dermed skete en videreførelse af den udvikling, der havde været i gang i nogen tid, nemlig at flere og flere indså nødvendigheden af handling — i erkendelse af, at nu var ord ikke længere nok.

Også de fleste af kirkens folk fik nu forståelse af aktivitetens nødvendighed, men det var jødepogromerne i Danmark, der vækkede dem.

Skal man endelig prøve på at finde en forklaring på, hvorfor tyskerne greb til at indføre jødeforfølgelser i Danmark, kan der vist ikke gives andet svar, end at det var et udslag af desperation. Alt andet var prøvet. Alt andet var slået fejl. Nu måtte man gribe til noget, som man ventede, ville lamme den danske befolkning. Og man opnåede det modsatte af det, man ønskede.

For de aktive blev mere målbevidste, de vankelmødige blev beslutsomme og fronten mod de nazistiske bødler blev mere end nogen sinde en enhedsfront.

Ok toberdagene betyder rædsler, men de betyder også gode smil. For glæden genopstår i disse dage hos de mange, der hjalp, ved erindringen om begivenheder, hvor alt blev sat til side for at hjælpe landsmænd, der var i nød — og det er nu engang den største glæde at hjælpe andre.

F—k.

**BAGER JØRGENSEN'S KAGER
ER LÆKRE SAGER**
C. Th. Jørgensen
Kathrinegade 23 - Kolding
LÆKRE SMAKAGER

**M. THOMSEN STØTT
& SØN**
Murermestre
Kong Chr. Allé 6 - Aalborg

**FALCKS
AUTOMAT SERVICE**
Niels Ebbesensvej 25
København V.

SHELL SERVICE
Havnen - Thisted
Vask — Olieskift — Reparation

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
F. L. - Lyngby

**SPARE- & LAANEKASSEN
FOR BOGENSE & OMEGN**
Bogense

ANDELSSMØR
Englandskajen
Odense

ISER KVETNY & SØNNER
Toftebakken 4—8
Birkerød

HELGE POULSEN
Købmand
Nymølle pr. Lyngø

VENSLEV KRO
i det skønne Hornsherred er sagen,
når det drejer sig om maden
Tlf. (03-329) Vejleby 111

**ARBEJDSMÆNDENES &
SPECIALARBEJDERNES
FAGFORENING**
Helsingør

**PLOVFABRIKKEN
SKJOLD A/S**
Lind pr. Herning

**LANDBOSPAREKASSEN
FOR RIBE & OMEGN**
Torvet - Ribe

CHR. SØRENSEN
Tømrer- & snedkermester
Rimmervej 16 - Skagen

AUG. BØRGEN
Assurance
Halmtorvet 20 - Kbhvn. V.

AAGE LINDBERG
Guldsmed
Sindal

**CARL NIELSEN'S
BOGHANDEL**
Hjort Lorensensvej 1 - Haderslev

**SØNDERMARKS
MØBELFABRIK I/S**
Gl. Kongevej 16—18
Tarm

Den 29. august mindedes

25-årsdagen for 29. august 1943 fik et værdigt forløb. Dagen blev mindet i en lang række skoler ved foredrag og mange steder i landet samledes man for at mindes den skelsættende dag indenfor Danmarks nyere historie.

Flådens chef om den alvorlige dag

Om eftermiddagen samledes et bredt udsnit af frihedsbevægelsens folk i „Museet for Danmarks Frihedskamp“.

Viceadmiral A. H. Vedel talte ved den særudstilling, som han åbnede i Frihedsmuseet, og som direktør Roussel og hans medarbejdere har skaffet frem — med støtte fra staten.

Viceadmiral Vedel talte om den danske sømand, der havde medvirket så meget for det omdømme, vi siden fik i den fri verden, han talte om flådens og hærens folk, der gik ind i det illegale arbejde, om de illegale blade og folkene bag dem, og han sluttede med at sige:

— Jeg sad i marineministeriet og hørte eksplosionerne fra Holmen. Det skar lidt i hjertet. Det var jo vore gode skibe, men det glædede mig, at vore ni u-både ikke faldt i tyskernes hænder. Kort efter ringede telefonen. Den øverstkommanderende derude sagde: „Den givne ordre er udført . . .“ Det var alt.

— Hermed erklærer jeg udstillingen for åbnet, sluttede viceadmiralen.

Om aftenen var der folkemøde på Rådhuspladsen med Frihedskampens Ve-

teraner og Sammenslutningen af danske Fanger fra Frihedskampen som indbydere.

Hundreder af unge samledes foran tælerstolen med deres fakler sammen med mange andre.

Udenrigsminister Hartling indledte sin tale med at understrege, at d. 29. august både er en mærkedag og en mærkelig dag. Mens den 9. april var en sorgens dag og den 5. maj var en jubelens, er den 29. august på en mærkelig måde midt imellem.

Udenrigsministeren fortsatte:

— Man vil kunne sige, at den 29. august er en dystert dag.

Den dag faldt 17 danske soldater. Den dag dræbtes syv marinere. Den dag blev over 1000 danske arresteret. Den dag blev den danske konge bevogtet af tyske soldater på Sorgenfri slot.

Den 29. august kom Danmark under militær undtagelsestilstand. Den danske regering gik reelt om end ikke formelt af. Folketinget kom ikke mere til at fungere under krigen.

I Horserød kom danske kommunister i tyskernes vold trods løfter om det mod-

satte, og blot timer forinden var den første dødsdom over en dansk frihedskæmper blevet eksekveret.

En ond dag.

Det danske folk enigt

Udenrigsministeren talte videre om Danmark, der den dag havde vist sit sande ansigt, om kampene ved Sorgenfri, på Holmen og på Livgardens kaserne.

— Nælestikkens tid var forbi. De enkeltes kamp var blevet til de manges, fastslog han og fortsatte:

— Det er klart, at den 29. august var et endeligt for den politik, der var blevet ført i Danmark fra besættelsens begyndelse.

25 år efter vil man stadig kunne strides om, hvorvidt den førte politik var forfejlet — om den danske regerings nej til de tyske krav i august 1943 med chefredaktør Børge Outzges ord var „det mest forsinkede nej i Danmarkshistorien“ — eller om tværtimod den politiske kamp i årene 1940—43 var den nødvendige forudsætning for det, der fulgte.

Det afgørende er for mig, at den 29. august stod det danske folk enigt.

Der var enkelte, som var svage. Men Danmark fik aldrig en Quisling-regering.

50.000 til bevogtning

Efter at have omtalt departementschefstyret, „skyggeregeringen“ og Danmarks Frihedsråd understregede ministe-

Rådhuspladsen 29. august.

SANDGAARD & SØN
Installatører
Algade 7 - Ringe

ANDERSEN & CORDES A/S
Entreprenør- &
murerforretning
P. Paghsgade 33 - Aalborg

**VÆRN OM
NATUREN!**
O + P. - København

JENS ROHDE
Tømremester
Chr. X's vej 62 - Viby J.

FREDE BUUR-ANDERSEN
Tømremester
Th. Niensensgade 25 - Herning

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
AA. C. - København

TOBAKSHUSET
Rasmus Larsen
Rødvig Stevns

**MALERNES
FAGFORENING**
København

MØLLER & CO. A/S
Akkumulatorfabrik
Asylgade 16
Odense

V. HANSEN
København

H. ULF NIELSEN A/S
Linoleum & tæpper
Blytækkervej 4 - Aalborg

J. FØGE JENSEN
Skelbækgade 2
København V.

ren, at der mellem de tre opstod et samarbejde, som blev helt afgørende. Han fastslog, at den 29. august blev til mere end dumme vittigheder, det blev til en modstand, og tyskerne måtte efter den tid have ikke mindre end 50.000 mand til at vogte over det danske banenet — mod sabotørerne.

Hartling kom derefter ind på de begebenheder, der nu udsplilles i Tjekkoslovakiet. Han sagde:

— Det er umuligt at tale denne 29. august uden at tænke på Tjekkoslovakiet — dette land, der har oplevet et 1938, et 1948 og nu et 1968. Den 29. august for 25 år siden er forskellig fra det, som skete i Tjekkoslovakiet den 21. august i år. Og så alligevel.

Et lille land, der bliver overfaldet af et stort.

Et lille land, der vil bevare sin identitet og sin selvstændighed, som nægter at lade sig tromle over ende af tanks og panservogne og nøgen magt.

En dato vi mindes

Udenrigsminister Hartling sammenlignede i denne forbindelse vor stilling i 1943. Det lykkedes ikke dengang at ødelægge vor kultur, vor tankegang og vort sprog. Det vil heller ikke lykkes i Tjekkoslovakiet. En besættelsesmagt kan forbyde, tortere og slå ihjel, men den kan aldrig komme en folkevillje til livs. Han sluttede:

— Vi må ikke på denne 29. august lade os lamme af vor harme, vi har ikke råd til at lade vore håb om et bedre i morgen slynge over bord.

Vi har i de sidste dage oplevet modgang i vore bestræbelser på at sikre en afspænding, men det er ikke ensbetydende med, at vi har lov til at give op og kaste os følelserne i vold.

Det var for 25 år siden ikke vort mål at udrydde fjenden, men at vinde freden.

Det må være vort mål også i dag — 25 år efter en dato i vor historie, som vi kan mindes med stolthed.

Forud for udenrigsministeren havde formanden for „Frihedskampens Veteraner“ budt velkommen til de mange, der var kommet fra nær og fjern. I få ord indledte direktør Svend Seehusen, han talte om dagen for 25 år siden og dens mærkelige analogi til det, der skete i Tjekkoslovakiet i dag. Derefter gav han

ordet til formanden for Københavns Borgerrepræsentation, kontorchef Henry Stjernquist, der talte på byens vegne, og senere talte også fhv. minister og frihedsrådsmedlem Frode Jakobsen. Ind imellem musicerede Københavns Politiorkester, Studentersangerne sang Danmarks Frihedssang, og afslutningen skete ved Sammenslutningen af danske Fanger fra Frihedskampens formand, lektor Jørgen Barfod.

Fane af engelsk faldskærm

Skive markerede 29. august-dagen ved åbningen af en udstilling om besættelsestiden.

Det materiale, som er udlånt, er for størstepartens vedkommende udlånt af gamle modstandsfolk. Som kendetegn for udstillingen hang Krabbesholm Højskoles fane. Fanen er lavet af stof fra en engelsk faldskærm, der blev brugt til våbennedkastning under krigen. Da arrangøren, museumsforstander K. Enna Jensen, skulle låne fanen, kunne man ikke finde den nogen steder. Det viste sig, at da Krabbesholm for nogle år siden fik en ny fane, blev den gamle gemt væk. Den er imidlertid fundet frem og er igen kommet til ære og værdighed.

Roskilde

Også Roskilde lavede udstilling. Det skete i hjemmeværnsgården på Frederiksborgvej — arrangeret af Bruno Mortensen.

Aarhus

Vi skal, og vi bør glemme — men vi kan ikke. Vi bærer ikke had eller nærer nag. Det er for ungdommens skyld, vi i dag afslører dette mindesmærke, sagde formanden for Landsforeningen Neuengamme, Holger Grome, København, ved afsløringen den 29. august af Neuengamme-monumentet i mindeparken ved 4. Maj Kollegiet i Aarhus.

— Det skal minde ungdommen om, at den bør kæmpe for friheden og

retten til frit at sige og tænke, hvad den vil.

Inden overrækkelsen af det særprægede monument til Århus By havde generalmajor Povl Digmann, Knebel, holdt en 29. august tale:

— Det, der skete for 25 år siden, var, at den danske befolkning gjorde sig bevidst, at „passiv neutralitet“ var en stillingtagen — og vel at mærke en stillingtagen for de forkerte. Hvis vi vil frihed, må vi yde ofre.

Overdragelsen af monumentet blev foretaget af formanden for Sammenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940—45, redaktør Oluf Rikhof, med ordene:

— Monumentet skal være en mahnende advarsel om, at der stadig er mennesker, som lever og lider bag pigtråd og cementstolper.

Rådmand Oluf Jensen takkede på Århus Bys vegne, og der blev lagt kranser fra bl.a. Buchenwald-klubben, Neuengamme-klubben, Foreningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, Landsforeningen af Gestapofanger, Frihedskampens Veteraner, Århus Byråd og Politiet i Århus.

Dagbogsblade

16/7

DR. WERNER BEST VIDNE I JØDEMORD-PROCES

FRANKFURT: Den tyske rigsbeholdningstegnede og SS-gruppefører i Danmark under anden verdenskrig, dr. Werner Best, har afgivet vidneforklaring i jødemordprocessen i Frankfurt, som drejer sig om deporteringen og henrettelsen af mere end 30.000 bulgarske og græske jøder. Best forklarede for nævningedomstolen, at det nazistiske udenrigsministerium dengang ikke har haft nogen indflydelse på de europæiske jødernes deportation og udslættelse, som SS-sikkerhedstjenesten var ansvarlig for. Den daværende, senere i Nürnberg henrettede, udenrigsminister Ribbentrop havde ene og alene villet give det udseende af, at der heller ikke i dette spørgsmål skete noget uden udenrigsministeriets medvirken. Processen, i hvilken den tidligere legationssekretær i det berlinske udenrigsministerium, Fritz Gebhard von Hahn, er sigtet for medvirken ved jøderne udslættelse, fortsættes i morgen.

**CARL B. CHRISTIANSEN
& CO. A/S**

Landlystvej 38
Telefon 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir
Slibeband og
sliberondeller
til alle formål

**SPAREKASSEN
FOR CHRISTIANSFELD
& OMEGN**
Christiansfeld

LUNO MØBLER
Volden 6
Aarhus

**A/S RANDERS
ASFALT- & TJÆREFABRIK**
Hvidemøllevej 7 - Randers

**DÆKKO
PRESENNING-KOMPAGNI A/S**
Glentevej 49-51 - N.V.

**M. NIELSEN'S
TØMMERHANDEL**
Stationsvej 1 - Tarm

**VÆRN OM
NATUREN!**
P. H. - København

VEJLE MARGARINEFABRIK A/S
Horsensvej
Vejle

**VÆR OPMÆRKSOM
I TRAFIKKEN!**
H. + M. - København

A/S THEILS-POULSEN
Konfektionsfabrik
Rødegaardsvej 180 - Odense

EGON HANSEN
Købmand
Ebdrup pr. Kolind

ERIK TERP
Bjerggade 18
Køge

**AALBORG
KAFFE- & THEHANDEL
FR. BRØRSEN A/S**
Ved Stranden 9 - Aalborg

JOHS. CHRISTENSEN
Støbegods
St. Voldgade 6 - Randers

**SAMSON
TRANSPORT CO.**
Herning

**BRYGGERIARBEJDERNES
FAGFORENING**
Lindevangshallé 6 - F.

HOLLE'S KONDITORI
Algade 57 - Aalborg

**STØT KAMPEN
MOD KRÆFTEN!**
Aa. N. - København

Mindstensafsløring i Frøslev

Mange tog den lange vej til Frøslevlejren for at hædre mindet om ofrene.

Søndag den 15. september samledes godt 200 i den gamle Frøslev-lejr for at foretage afsløringen af en mindesten for danske fanger, der omkom under deportationen til tyske koncentrationslejre.

Antallet af deltagere må siges at være særdeles stort, da kulde og heldagsregn prægede dagen.

Neuengamnefanger, som havde været på besøg i Esterwege, sluttede turen her, og generalsekretær Hans Schwarz, Hamborg, havde med ledsager taget turen til grænselejren.

Mindestenen er fundet i en grusgrav af fru major P. C. Gabriel. Den fortæller i messingbogstaver det, som var dagens tema. Ritmester Malling-Jacobsen har muliggjort dens rejsning som monument.

Stenen var svøbt i Dannebrog, og den flankeredes af faner fra fangeforeninger. Den egentlige tale blev holdt af vice-skoleinspektør Peter Marcussen.

Peter Marcussen er selv sønderjyde. Han sad først i Frøslev-lejren, senere i Neuengamme.

Marcussen talte tydeligt med baggrund, idet han jo var skaberen af „Det unge Grænseværn“, der var et dansk-nordisk svar på de nazistiske stormløb mod vor grænse.

Derefter kom han ind på en omtale og vurdering af fængslinger, deportationer og ofre.

Marcussens tale var meget vægtig, og vi bringer i næste nummer af vort blad et udførligt referat.

Selve mindstensafsløringen blev foretaget af ritmester A. Malling-Jacobsen. Han er nu 74 år og havde givetvis trods set megen sygdom for at være til stede på denne dag.

Han sagde bl. a.:

Side om side med heltene fra Isted og Dybbøl står i vor historie de faldne kammerater fra 1940—45. Lad deres dåd tale til alle danske og stå os for øje i vor daglige færd. Vi takker dem, og vi er stolte af dem.

Yderst forskellig var for hver enkelt måden, hvorpå hans offer blev bragt — det største, et menneske kan bringe sit land. Det var med til at ansøre lands-

mænd, der allerede stod i kampen mod undertrykkelse, til at fortsætte. For de svage og vaklende blev det en opfordring til at søge ind i kampen i stedet for at afvente den, selv om livet var indsatsen.

Ved disse kammeraters død tændtes en fakkell for hver enkelts vedkommende, der vil lyse længere og stærkere, end om de havde levet et langt liv.

Dem til ære og ihukommelse rejses denne sten, der til seneste tider skal minde os om dette offer, de har bragt, og som aldrig skal blive glemt.

Stående sang forsamlingen „Kæmp for alt, hvad du har kært“, og herefter var der kransenedlægning. Sognerådshovedmand Andr. Andersen lagde den første krans på sognets vegne. Der blev nedlagt blomster og kranser både fra officiel side og af de dodes pårørende. Sammenslutningen af tyske Neuengamme-fanger havde sendt en deputation til højtideligheden. To medlemmer af denne nedlagde en krans med sløjfe i de tyske farver.

Tidligt på aftenen samledes en indbudt kreds til middag på Frøslev kro.

Her talte amtmand C. A. Vagn Hansen, Aabenraa, sognerådshovedmand, speditør Andreas Andersen, Padborg, major P. G. Gabriel, Niels Chr. Mathiesen, Frøslev (nabo til lejren), smedemester Meyer, der er tidligere sognerådshovedmand, samt skoleinspektør Johs. Fosmark.

Lejrens nuværende chef, kolonnechef Birkenfeldt-Nielsen lovede at værne og vogte om stenen.

☆

Trods kulde og regn gav Frøslev-Padborg skolens sangkor under ledelse af overlærer, fru Dorte Møller højtideligheden et seriøst indslag af smukke sange.

Bøger

**OLE BERNT HENRIKSEN:
LILLE LAND — HVAD NU?**

Oplæg til debat om Nato og Fællesmarkedet. (Samleren).

Den danske herr Sørensen ved særdeles vel, at der er en verden hinsides Skagerak. Men den overlader han til „de andre“ eller til „de store“. Han ved selvfølgelig også særdeles godt, at der er en verden sydpå; thi han har da været på Mallorca og konstateret, at det var da noget værre hundede, man fik at spise der. Men alle de mange spørgsmål, som vedrører den store verden, vil han

Mindestenen, en grå granitsten, er rejst lige ved tyskernes daværende vagttårn midt i den nuværende CF-lejr. Bogstaverne står i klare messingtyper: „De førtes bort under tvang fra Frøslev-lejren 1944—45 og gav livet for Danmark“.

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
N. F. - Esbjerg

**UNIGRAFIA
REPRODUKTIONS-
ANSTALT**
Østerbro 38 - Odense

W. KÜCKELHAHN
Blikkenslagermester
Oksevej
Padborg

K. JØRGENSEN
Hostrupgade 21
Silkeborg

N. KYHN
Murermester
Smedegade 9 - Kolding

V. PEDERSEN
Toftlund

**ROSKILDE
KONTANTFORRETNING A/S**
Roskilde

TH. LAURSEN'S BOGTRYKKERI
Jernbanegade 8
Tønder

**DANSK JERN- &
EMAILLEINDUSTRI**
Herningvej 102 - Silkeborg

**F. DAHL NIELSEN &
HANS DAHL NIELSEN**
Baungaardsvej 35 - Vejen

helst skyde fra sig, fordi dem har han ingen forstand på.

Nu har redaktør **Ole Bernt Henriksen** til sine tidligere bøger skrevet en lille bog på 91 sider som oplæg til debat om Nato og Fællesmarkedet, i særdeleshed fordi vi og de andre lande, som er med i Nato, har mulighed for i 1969 at komme ud af denne sammenslutning.

Det er en let læst bog med raske skitser og oversigter over Amerikas fantastiske magt og rigdom og om de senere århundreders gennemgående store linier i Storbritanniens, Frankrigs og Tysklands politik, alt som baggrund for spørgsmålet om Nato og Fællesmarkedet og i det hele de europæiske staters og landes samarbejde i fremtiden.

Forfatteren hævder bl.a., at Nato faktisk ikke blot er en forsvarsalliance mod kommunismen, men efterhånden noget mere; og konklusionen bliver derfor, at Danmark ikke bør melde sig ud.

Men kan alt det interessere Pigtråds læsere? Ja; var mange af os ikke i sin tid med til at tænke og sige: „Aldrig mere en 9. april!“ Hvis vi mente noget hermed, må vi også i høj grad interessere os aktivt for Danmarks stilling udadtil. Ellers kommer forfatteren Erik Bøghs karakteristik fra 1850 nemt til at passe:

Herr Sørensen tier med, hvad han ved, herr Sørensen elsker den kære fred, herr Sørensen smøger sin nathue ned, herr Sørensen hylder besindighed, herr Sørensen er hverken kold eller hed, herr Sørensen er hverken mild eller vred, herr Sørensen er hverken kæk eller fejg, men - herr Sørensen er blot umådelig sej.

Uanset om man elsker eller hader Nato: Læs bogen! Og er man aldeles li-seglad med Nato: Studér bogen!

R. PRYTZ

Hilsen fra Kegnæs

Aage Jensen, Bogtrykkervej 33, København, har været på Kegnæs og sender sammen med sin familie en hilsen og tak til Kammeraternes Hjælpefond.

Aage Jensens ferie tillod ham at være på Kegnæs uden for skoleferien, så han fik feriehjemmet tildelt i 14 dage.

Han kalder dem 14 aldeles vidunderlige feriedage i det skønneste solskinsvejr.

Han skriver også: „Det var dejligt at gense huset med haven og omgivelserne samt Jørgen (vejmand), første lærer Vind, postmesteren, købmanden (Kresten) og alle de andre pragtfulde naboer, der jævnlige fandt vej til vores dør og bord.“

Aage Jensen slutter sit brev med at udtale ønsket om at gense feriehjemmet i kommende ferie.

Højtidelighed i Dachau

Prins Bernhard af Holland og talrige ambassadører deltog i indvielsen af monumentet i lejren.

Som medlem af præsidiet i U.I.R.D. deltog statsaut. revisor H. C. Steen Hansen i monumentindvielsen i Dachau søndag den 8. september.

I forbindelse med indvielsen havde Steen Hansen også forskellige drøftelser vedrørende U.I.R.D.s specielle problemer.

Steen Hansen giver her et indblik i dagens begivenheder, men ridser først lejrens historie op.

60 startede kæmpelej

Dachau blev grundlagt som den første tyske koncentrationslejr efter direkte befaling af Himmler i 1933. Man begrundede dengang oprettelsen med det store antal sager, der ville være at gennemføre mod folkefjendtlige elementer.

Pressen indeholdt dengang nogle bemærkninger om, at det selvfølgelig var helt forståeligt, at sikkerhedstjenesten ikke på forsvarlig måde kunne jage sagerne igennem, men Himmler havde lovet, at koncentrationslejrens oprettelse ikke betød nogen unødvendig forhaling af sagernes behandling.

Pressen indeholdt også en bemærkning om lejrens delvise færdiggørelse og påbegyndte befolkning med de første 60 fangers overførelse. Senere nåede man op på ganske andre tal, og ialt regner man med, at ca. 30.000 mennesker mistede livet i lejren.

Der blev dels foretaget de berygtede og ganske værdiløse medicinske forsøg, dels døde fangerne på de sædvanlige måder først og fremmest af sygdom, dernæst under flugtforsøg og ved de almindelige henrettelser. Et gaskammer, anlagt i krematoriebygningen, der ligger uden for lejrens område, blev aldrig taget i brug, hvorimod galgen samme sted ofte blev brugt, men ellers foregik henrettelserne mest ved skydning.

I dag består lejren af det gamle lejr-område + krematoriebygning, et par barakker er rekonstrueret, men resten er nedrevet og markeret i grunden. Modsat administrationsbygningen er der placeret et lutheransk, et katolsk og et jødisk kapel og umiddelbart uden for muren en katolsk klosterorden, hvorfra der direkte er indgang til lejren.

Monument, skabt af jugoslav

Monumentet, der skulle indvies, er

skabt af en jugoslavisk kunstner. Det forestiller to stiliserede store hegnspele, mellem hvilke er udsprængt et ligeledes stiliseret pigtrådshegn med abstraktioner over muselmænd, der hænger i nettet som i et edderkoppespind.

Monumentet er placeret foran administrationsbygningen, og fra selve appelpladsen danner bygningen baggrund for monumentet, hvad der forstyrrer billedet noget. For at løse dette problem er der i appelpladsen gravet en rampe ned foran monumentet, således at man nedefra mere betragter værket med himlen som baggrund i stedet for den mere forstyrrende hvide administrationsbygning med skifertag.

I den nedgravede rampe placerede de forskellige nationer under højtideligheden deres krans.

Det officielle Tyskland var repræsenteret ved Bayerns statsminister og præsidenten for Bundesraat.

Der var ambassadører fra en stor del af de 23 lande, fra hvilke nazisterne havde placeret fanger i lejren gennem årenes løb, bl. a. deltog den danske ambassadør.

Prins Bernhard af Holland blev modtaget af formanden for monumentkomiteen og den bayerske statsminister. Han nedlagde på Hollands vegne en krans, men holdt ikke tale.

K-Z-fange nu statsminister

Talernes række indledtes af den bayerske statsminister, der ret indgående fortalte om sin berettigelse til at deltage i denne indvielse, idet han nævnte, at han 10 år før Hitler havde bekæmpet denne og derfor var blandt de første, der var indsat i lejren. Han understregede også, at dette netop måtte ses som et udtryk for det nye Tysklands hold-

AXEL LE DOUS
Algade 14
Korsør

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
B. S. - Farsø

**MAN HAR IKKE SET SIG FOR,
FØR MAN HAR SET
SIG TILBAGE!**
S. M. - Aarhus

A. FRØKJÆR CHRISTENSEN
Autolakereri
Rentemestervej 61
København NV

O. NIELSEN & DEHN A/S
Korn
Foderstoffer
Havnen - Stubbekøbing

HANS JENSEN'S EFTF.
Trikotagefabrik
Bredgade 4 - Ikast

ERLING HANSEN
Slagtermester
Gislinge

**VÆRN OM VOR
SKØNNE NATUR!**
P. F. - København

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
S. N. - Aarhus

M. CHRISTOPHERSEN
Isenkrammer
Jernbanepladsen
Lyngby

**J. LEHMAN DEGN'S
BOGHANDEL**
Søndergade 28 - Horsens

JENS HANSEN
TANDTEKNIK
Algade 37 - Skælskør

ning over for nazitiden, at en tidligere fange fra koncentrationslejren kunne ende som statsminister i Bayern.

Orkestre fra fire lande

Ceremonien blev understøttet af militær- orkestre fra Belgien, England, Frankrig og U.S.A. samt troppeafdelinger fra Royal Air Force og fra Belgien. Ceremoniellen var tilrettelagt med tysk grundighed og vel nok efter noget stivere linier, end der anvendes i Skandinavien.

Monumentafsløringen blev foretaget af den belgiske præsident for monumentkomiteen under tambour fra det franske militærorkester. Det engelske orkester blæste The Last Post, og i øvrigt virkede samtlige orkestre med stor dygtighed og diskretion under hele ceremonien.

Hilsen til Tjekkoslovakiet

Under formandens tale blev nævnt Tjekkoslovaikiets ulykkelige stilling, og han udtrykte håbet om, at det rå overfald snart måtte blive afløst af normale tilstande. Hans udtalelse blev hilst med stort og langvarigt bifald fra hele forsamlingen og må sikkert have gjort et vist indtryk på repræsentanterne fra Sovjetunionen, Polen, Østtyskland, Ungarn og Bulgarien. Disse repræsentanter nedlagde ligeledes kranse ved monumentet.

Højtideligheden sluttede med, at The Last Post igen blev spillet.

☆

Af pressen fremgik det senere, at der skulle have været talrige demonstranter til stede. På selve pladsen mærkede man meget lidt hertil, idet det tyske politi holdt demonstranterne på afstand. Det lykkedes dog to unge, meget langskægede mænd at slippe ind på pladsen, hvor de prøvede at folde to gule demonstrationsplakater ud. De blev imidlertid fjernet, før man kunne se, hvad mottoet var. Officielt var demonstrationen rettet mod fascisme, hvad der vel netop i denne forbindelse må siges at gøre demonstrationen noget misforstået.

Inden monumentafsløringen havde den bayerske statsminister om lørdagen været vært for enkelte fangerepræsentanter og det diplomatiske korps ved en reception.

I U.I.R.D. drejede forhandlingerne

sig først og fremmest om den tjekkoslovakiske situation og de hjælpeforanstaltninger, der kunne etableres til fordel for tjekkerne. Først og fremmest måtte det moralske tryk på besættelsesmagterne intensiveres, således at det virkelig gik op for disse, at man stod over for en hel verdens fordømmelse af aktionen. Dernæst drøftedes hjælpeforanstaltninger for de tjekkiske flygtninge, der i øjeblikket for Østrig repræsenterer en stor byrde, medens Vesttyskland ikke er så hårdt spændt for.

Gestapofangerne

Generalforsamling

Gestapofangerens Sjællandsafdeling holdt generalforsamling torsdag den 3. oktober i Admiral Gjeddes Gård.

Sekretæren, Henry Clausen, oplæste protokollen, hvorefter formanden, lektor Jørgen H. Barfod, aflagde beretning.

Tilmeldelserne til årsmødet 1968 i Vollerup på Als gik så trægt, at man drøftede aflysning. Medlemmerne bør i fremtiden melde sig i tide.

Årsmødet 1969 holdes i Oslo i dagene 16.—18. maj. Man har fra dansk side anmodet om samlet indkvartering og uden for Oslo.

Fangesammenslutningen holder møde den 21. oktober, og man har lagt pres på bladforlaget for at få et blad ud forinden.

Børge Emil Petersen havde gjort et pionerarbejde for oprettelsen af et plejehjem for tidligere modstandsfolk, der nu er gamle og svagelige. Da „De erhvervshæmmede“ ikke kunne komme videre med sagen, havde man overdraget den til fangesammenslutningen.

Et udvalg har arbejdet videre med sagen. Det tæller en jurist, en arkitekt, en læge og andre.

Roskilde byråd har skænket grunden, der ligger sydligst i Himmelev, højt oppe på en bakke.

Byggesummen anslås til 10 mill. kr., hvoraf staten betaler de 94 %. Resten er til stede, da byrådet skænker grunden. Man stiler efter grundstensnedlæggelse den 4. maj 1970.

Kassereren, Heinrich Winther, oplæste det reviderede regnskab.

Max Nielsen, Frihedsmuseet, ønskede at trække sig ud af bestyrelsen. Genvalgt blev Heinrich Winther og Henry Clausen. Nyvalgt blev oberstløjtnant Børge Jensen.

☆

Den 2.—3. november samles bestyrelsen med damer til week-end-møde i Rørvig. Arkitekt Børge Andresen vil her fremlægge byggeplanerne for hvilehjemmet.

ANDESPIL

Andespil holdes onsdag 20. nov. kl. 19,30 i selskabslokalerne i Vartov.

Det forventede overskud går til mindefonden og julehyggen.

Forøvrigt er mindefonden nu oppe på 2.657,33 kr., men man ønsker beløbet sat betydeligt i vejret.

JULEHYGGE

Julesammenkomsten afholdes onsdag den 11. december, Roskildevej nr. 65. S-tog til døren. Der er juletræ, og der serveres kaffe og juleboller.

PENGE

Froslev-indsamlingen går for trægt

Froslev-indsamlingen til indretning af et museum har hidtil indbragt 10.000 kr., men da man skal bruge 55.000 kr., er der langt igen.

De 10.000 kr. er givet af omkring 150 tidligere fanger.

Selve driften skal man ikke klare ved indsamlingen, da museet overgår til Nationalmuseet, så snart det er indrettet.

Museet indrettes i det gamle hovedtårn og en af barakkerne. Lejr-området skal udlægges som mindepark, når barakkerne i den nuværende Padborglejr før eller siden fjernes. Lave beplantninger skal følge barakkernes konturer, så man stadig kan danne sig et indtryk af lejrens grundplan og udseende.

Bidrag kan indbetales på giro 7060, Froslevlejrens museum, 6393 Fårhus.

DROP INN

KOMPAGNISTRÆDE 34

KØBENHAVN K.

TLF. 11 24 04

MARCIA A/S

Nørre Aaby

Fyn

L. C. LARSEN

Hovedgaden 2

Hørsholm

STØT

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND'S ARBEJDE!

Gesten

Besøg fra Tjekkoslavakiet

I dagene fra den 4. oktober til den 11. oktober havde Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme besøg af fire kammerater fra den tjekkoslovakiske sammenslutning af tidligere fanger fra Neuengamme.

Inviteret i maj måned

Invitationen til vore tjekkoslovakiske kammerater til at besøge Danmark var personlig overbragt af landsforeningens formand, E. H. Grome, under hans besøg i Praha i maj måned. Grome deltog som den internationale Neuengammesammenslutnings repræsentant i stiftelsen af en tjekkoslovakisk Neuengamme-forening. Indbydelsen blev yderligere bekræftet pr. brev fra landsforeningen den 11. juli, hvori foresloges, at besøget fandt sted den første uge i oktober. Den 15. august indløb svar fra Svaz Protifasistických Bojovníků (Antifascist Fighters Federation), som den tjekkoslovakiske Neuen-

gammeforening er tilsluttet. I brevet bekræftedes modtagelsen af indbydelsen, og man takkede for invitationen og glædede sig til at komme, idet man senere ville meddele navnene på delegationens medlemmer.

Tjekkoslavakiet besat

Imidlertid indtraf begivenhederne med den sovjetiske besættelse af Tjekkoslavakiet den 21. august, og landsforeningen hørte ikke noget fra Praha. Vi sendte et telegram i midten af september og rykkede for navnene på delegationens medlemmer, men hørte ikke noget. Den 3. oktober modtog formanden et telegram, hvori meddeltes, at vore tjekkoslovakiske kammerater ville ankomme til Kastrup næste dag kl. 14,00!

Omfattende program gennemførtes

Der havde således ikke været tid til at fastlægge et program for be-

søget, idet vi så småt havde regnet med, at forholdene i Tjekkoslavakiet ville medføre, at besøget blev udskudt på ubestemt tid.

Det glædede imidlertid os alle meget, at vore kammerater fra Praha nu kom, og ved fælles indsats fra foreningens medlemmer og bestyrelsens side lykkedes det at få gennemført et omfattende program, der bragte vore kammerater i kontakt med mange danske. Overalt blev de tjekkoslovakiske kammerater mødt med den største sympati og tillid.

Delegationen bestod af følgende personer: Formanden for den tjekkoslovakiske Neuengammeforening, Arnost Losenicky, næstformanden, advokat, dr. jur. Mirik Krcmar, medlemmer af foreningens bestyrelse Vatlav Kobeck og oberst J. Stary, alle fra Praha. Ved ankomsten til Kastrup blev delegationen modtaget med stor interesse af journalister og fotografer.

Delegationens medlemmer havde alle siddet mange år som fanger i Neuengamme og havde overlevet de

Den tjekkoslovakiske delgation ved ankomsten til Kastrup lufthavn den 4. oktober. Fra venstre ses: Advokat Mirik Krcmar, Vaclav Kobeck, overtoldkontrollør Foldager, der er gammel Neuengammefange og benyttede lejligheden til at hilse på de udenlandske kammerater, oberst Jiri Stary og Ernst Losenicky.

A/S STØRUP & CO.'s EFTF.
Munkegade 1
Helsingør

H. NØRLEM
Sct. Anne Plads 2
Odense

DANSK KAFFERISTERI
Munkegade
Kolding

O. KRUMMELBEIN
Svanegade 12
Thyborøn

Hilsen fra
KØGE KOMMUNE

GEORG CHRISTENSEN
Skotøj
Store Torv 15 - Aarhus

MARINUS POULSEN
& SØN
Manufaktur
Farsø

ROBERT JØRGENSEN
Statsaut. revisor
Raadhusstræde 4 - København K.

MOGENS DAMBÆK
& A. WANG JENSEN
Jomfrustræde 4 - Præstø

J. JUNGET A/S
Mindegade 17
Herning

STØT KAMPEN
MOD KRÆFTEN!
B. S. B.

STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND!
H. K. - Holstebro

P. HOVE
Thisted

J. HOLMSTRUP'S
Tandteknik
Torvet 1 - Lemvig

GEORG ENGEL
Sport
Østergade 3
Nykøbing Falster

JENS GROULEFF
Blikkenslagermester
Mejlgade 26 - Aarhus

TH. LAWAETZ
Foto — Kino
Nørreport 14 - Aabenraa

SV. ZINK CHRISTENSEN
Aut. el-installatør
Bording

KEMIKOHL
Skolegade 14 - Skærbæk

JOHS. M. PEDERSEN
Købmand
Forstallé 79 - Aabenraa

CARL PEDERSEN
Guldsmed
Jernbanegade 15 - Frederikssund

FREDERIKSBERG
PAKKASSEFABRIK
Biblioteksvej 54 - Hvidovre

BECH'S HOTEL
Storegade 4
Tarm

KURT CHR. MADSEN
Orla Lehmannsgade 10
Vejele

svære år i 1940—41 med den store tyfusepidemi og katastrofen i Neustädterbugten i maj 1945.

Losenicky var straks efter befrielsen blevet forbindelsesofficer mellem de tjekkoslovakiske tropper i Tyskland og de allierede. Han kunne med sit indgående personlige kendskab til SS-mandskabet og overfanger, der havde begået forbrydelser i lejren, afsløre mange, der søgte at skjule sig, og han er vel en af dem, der har fået flest af lejrens bødler sat fast og draget til ansvar for deres handlinger. Losenicky var også en gammel kending af Danmark. Han havde været i København tre gange i 1930'erne som leder af det tjekkoslovakiske fodboldlandshold og som fodbolddommer.

Blev forfulgt efter 1945

Mirik Krčmar og Vatlav Kobeck havde efter hjemkomsten til Tjekkoslovakiet måttet udstå langvarige fængselsstraffe, dømt ved processer i Stalin-tiden. De var imidlertid nu begge fuldt rehabiliterede. Mirik Krčmar arbejdede atter som advokat, og Kobeck, der nu er pensionist, ventede på at få erstatning for sine mange års uberettigede fængsling og ødelagte helbred.

Allerede første aften var vore gæster inviteret i Det kongelige Teater til „Figaros bryllup“. Derefter fulgte slag i slag rundt i Nordsjælland, hvor man besøgte kirkeløftet i Gilleleje, Helsingør med besøg på Kronborg. Derefter opfyldtes et særligt ønske om at besøge dronning Dagmars grav i Ringsted kirke. Endvidere var man på Øresundstur, i Danmarks Akvarium og besøgte Carlsberg m. m.

KAMMERATERNES

HJÆLPEFOND

Bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpfond holder møde i Admiral Gjeddes Gård i København lørdag den 26. oktober.

Ansøgninger om studiehjælp o.l. kan forud sendes til fondens formand konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

I Mindelunden og på Christiansborg

Tirsdag den 8. oktober nedlagde delegationen krans ved mindesmærket for den ukendte kz-fange ved Helligåndskirken og ved monumentet i Mindelunden i Ryvangen. Derefter besøgte Frihedsmuseet, hvor museets leder, dr. Rousell viste rundt. Om eftermiddagen var den socialdemokratiske folketingsmand Kr. Albertsen vært ved en middag på Christiansborg, og vore gæster fik lejlighed til at overvære forhandlingerne i Folketinget og bese lokalerne. Om aftenen samledes de med repræsentanter for Sammenslutningen af danske fanger fra frihedskampen 1940—45 hos lektor Barfod i Lyngby.

Kammeratskabsaften i Vartov

Onsdag eftermiddag blev delegationen sammen med en række repræsentanter fra Neuegammeforeningen modtaget på den tjekkoslovakiske ambassade i København af ambassadør Smid. Ambassadøren fremhævede i en kort velkomsttale det gode forhold mellem de to lande og betydningen af udvekslingen af delegationer og udtalte, at et af de vigtigste mål for fremtiden var kampen mod fascismen, som nu 23 år efter den anden verdenskrigs afslutning dukkede op mange steder i verden.

Om aftenen holdtes kammeratskabsaften i lokalerne i Vartov. Trods den korte indvarsling var mange kammerater mødt op, og det blev et hjerteligt møde med de tjekkoslovakiske kammerater. Landsforeningens formand overrakte gaver, der bestod i en række meget smukke bøger om Danmark udsendt af udenrigsministeriet, endvidere overrakte et eksemplar af „Dødebogen“, som på en eller anden måde ikke var nået frem til Praha endnu.

Fra tjekkoslovakisk side fik landsforeningen overrakt en serie gramfonplader med værker af Smetana og bøger om Lidice og Theresienstadt. Arnost Losenicky udtalte sin glæde over at være i Danmark og takkede for den hjertelige modtagelse, delegationen havde fået. Han udtalte sit håb om, at forholdene i

Tjekkoslovakiet snart ville blive „normaliseret“ og håbede, at man i 1970 kunne modtage en større dansk delegation i Praha for at fejre 25 års dagen for de to landes befrielse fra den tyske okkupation.

I forbindelse med besøget ankom generalsekretæren for Amicale Internationale de Neuengamme Hans Schwarz til København og havde en tre timers lang forhandling med de udenlandske gæster, der overværedes af medlemmer af den danske hovedbestyrelse.

Torsdag aften samledes man med landsforeningens bestyrelse hos Bernth Johannesson, hvor man drøftede det fremtidige samarbejde og i fællesskab sendte et telegram med en hilsen til den franske Neuengammeforenings generalforsamling i Paris. Fredag morgen afrejste delegationen med tog til Hamburg for på hjemrejsen at besøge tyske kammerater og nedlægge en krans ved monumentet i Neuengamme.

Det var således en bevæget uge, der sluttede. Hvad gjorde da særligt indtryk på vore tjekkoslovakiske kammerater? Det gjorde den hjertelige og kammeratlige modtagelse, de fik overalt. For dem var Øresund, Københavns havn med Burmeister & Wain, de mange færger og Den lille Havfrue noget ganske særligt. Nordsjælland med Kronborg. Mindelunden og Frihedsmuseet, som de syntes var enestående.

Vore tjekkoslovakiske kammerater fulgte udviklingen i deres hjemland med ængstelse, men var dog fulde af håb om, at liberaliseringen ville blive gennemført, og at de fremmede tropper ville blive trukket ud af landet.

Fra Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme skal lyde en tak til alle, der var med til at gennemføre dette arrangement.

NK.

---

*Kammeraternes
Hjælpfond*

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

LYNGBYGAARD
Boeslunde

ERLING HANSEN
Slagtermester
Gislinge

J. M. BIRKING & CO.
GUMMIVAREFABRIK A/S
Kirkebjerg Allé 31 - Vanløse

LUND & ERICHSEN
ELEKTROINSTALLATION - AKTIESELSKAB
BREDGADE 49 • HERNING • TELF. (07) 126311

G. SALICATH & CO.
Strandagervej 23
Hellerup

H. NÆSTED
Hillerød

CHR. LYNGBAK MADSEN
Murermester
Gl. Kongevej 20 - Ikast

„MØLLEDAL“
Maskinsnedkeri
Esromvej 9, Helsingør

J. BOJESEN-KOFOED
Rønne

DEN DANSKE
LANDMANDSBANK
Torvet 18 - Esbjerg

P. LANKEN
Ewaldsgade 10
N.

STRØMMENS
HANDELSSELSKAB A/S
Strømmen
Randers

KAI REISLER &
NYMAND KRISTENSEN
St. Kongensgade 55
København K.

G. BRETLAU
Statsaut. revisor
Vestergade 9 - Silkeborg

Børge Outzes storværk:
Danmark under
BESÆTTELSEN
nu komplet. Skriv til

FYNS BOGHANDEL
Nigge Madsen

5000 ODENSE - (09) 13 17 42

Søndag den 17. november fylder general Fl. B. Larsen 60 år.

Fl. B. Larsen er københavner af fødsel, men er med dybe rødder knyttet til Sønderjylland.

Her tog han — i Sønderborg — studentereksamen og herfra — det var fra Haderslev — hentede han sin hustru, født Bussenius. Navnet er taget op af børnene.

Fl. B. Larsens liv har været i forsvarets tjeneste lige fra den tidligste ungdom, og vi, der kender ham, har altid været forberedt på forfremmelser.

Han blev premierløjtnant i 1931, kaptajn i 1942, fuldmægtig i krigsministeriet i 1940 og efter 29. august 1943 blev han tilknyttet den militære efterretningstjeneste.

Han blev i 1944 arresteret af Gestapo og sad som kz-fange i Neuengamme til befrielsen. Han kom hjem over Sverige i Bernadotte-transporterne.

Efter befrielsen blev Fl. B. Larsen i 1947 kontorchef i krigsministeriet, oberstløjtnant i 1950, chef for 2. fodfolkspionerbataillon 1951, militærattaché i 1952 ved ambassaderne i Stockholm og Oslo, oberst og chef for hærstabens adjutanturafdeling 1956, chef for 7. regiment 1958, generalmajor og chef for region VI og for 6. division samt kommandant i København 1960, generalinspektør for infanteriet i 1961, chef for de allierede landstyrker i Jylland-Fyn og Slesvig-Holsten 1962 og siden 1965 chef for østre landsdelskompagni.

Han har en lang række ordener, deraf flere udenlandske.

☆

Disse linjer giver et billede af en mand, der altid har avanceret. Men ingen af forfremmelserne har formået at gøre Fl. B. Larsen svimmel.

Gennem årene har han bevaret sin jævnhed, sit ligefremme væsen, parret med en overordentlig gennemført beskedenhed.

I bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond har han altid givet sig tid til at interessere sig for sine fan-

gekammeraters forhold, og han har altid vist sindelag til at hjælpe, hvor der var brug for hjælp.

Hans placering som næstformand har ikke været en betegnelse for passivitet, men for megen, smuk og værdig aktivitet.

F—k.

- 75 -

Arkitekt P. A. Johansen fyldte 75 år torsdag den 17. oktober.

Fødselsdagen blev fejret på Rhodos.

Arkitekt P. A. Johansen har været medlem af Kammeraternes Hjælpefondens bestyrelse siden starten i 1945, og han har gennem årene været meget flittig til at give møde ved bestyrelsens møder.

De erhvervshæmmede

Ordinær generalforsamling afholdes mandag den 28. oktober 1968 kl. 19,30 i Admiral Gjeddes gård med dagsorden ifølge lovene. Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, må være formanden i hænde senest mandag den 21. oktober.

P. b. v.

Arnold Grumløse.

... og kassereren meddeler, at der endnu findes nogle restancer, så skulle du være en af de manglende, vil det hjælpe i foreningens kasse, hvis du sender pengene til kassereren eller betaler på generalforsamlingen — kontingent for 1968 er 15 kr.

Foreningens bestyrelse har konstitueret sig som følger:

Formand: Arnold Grumløse, Rønnebærvej 19¹, København NV., tlf. 10 32 42.

Næstformand: Aksel Andersen, Camilla Nielsensvej 28 st. th., F., tlf. 71 19 79.

Kasserer: Oscar Hefty Jensen, Hillerødgade 40³, København N., tlf. 34 80 91.

Sekretær: Alfred Senn, Vinkelager 26³, Vanløse, tlf. 71 47 43.

Bestyrelsesmedlemmer: (æresmedlem) Svend Wagner, Hemming Theisen, Alberti Hansen, Johan F. Sørensen, Adolf Hansen.

Årsmøde

Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen afholdt den 24.—25. august sit årlige landsmøde i Aalborg med følgende dagsorden:

1. Beretning.
2. Fremtidigt arbejde.

Der var mødt delegerede fra Landsforeningens afdelinger i København, Aarhus, Esbjerg og Aalborg samt fra Norge, hvorfra deltog formanden for Invalideforbundet og formanden og sekretæren for Oslo afd. Efter modtagelsen i fagforeningernes festsal blev der lagt blomster og kransen i Mindelunden, og kl. 11,00 var der modtagelse på rådhuset.

Årsberetningen blev aflagt af den fungerende formand for Landsforeningen, Arnold Grumløse, København. I diskussionen havde mange af kammeraterne ordet og takkede Københavner-kammeraterne for deres arbejde bl.a. for indsatsen for at skaffe de syge kammerater deres rente, og for at få lov nr. 475 forbedret og for henvendelsen til regering og rigsdag. Der udtaltes håb om, at vi kunne få samme fordele, som vore norske kammerater havde fået efter deres nye lov af 1.-4. 1968.

Kl. 19 var der selskabeligt samvær med deltagelse af medlemmer af Aalborg afd.

Søndag kl. 9,00 fortsatte vi årsmødet. Formanden indledte om „Fremtidigt arbejde“. Diskussionen samlede sig om arbejdet for det nye pleje- og rekonvalescenthjem, som tænkes opført ved Roskilde Fjord, samt forslag til nye love for landsforeningen. Der blev nedsat et udvalg på 2 medlemmer fra hver lokalafdeling.

Vore norske gæster fortalte om deres arbejde og erfaringer i deres land.

Kl. 13,00 kunne dirigenten afslutte 2 dages mødet med tak til indlederen og diskussionsdeltagerne og håbede, at arbejdet i fremtiden måtte blive ligeså frugtbringende som det foregående år.

Frederik Olsen.

JOHS. SCHOU A/S
FARVE- & LAKFABRIK
Vamdrup

TROLDHEDE
FODERSTOF-
& GØDNINGSFØRENING
Troldhede

HARALD PETERSEN
& SØNNER
Murermestre
Emil Møllersgade 79 - Horsens

Breining Efterskole

10 MDR. KURSUS FRA SEPTEMBER
8 OG 5 MDR. FRA NOVEMBER

ALMENE — VALGFRIE OG FRITIDSFAG

Ring eller skriv efter nærmere oplysninger

v/ **A. G. NIELSEN**
TELEFON SPJALD 21

M. THOMSEN STØTT
& SØN
Murermestre
Kg. Chr. allé 6 - Aalborg

TOFTLUND & OMEGNS
SPAREKASSE
Toftlund

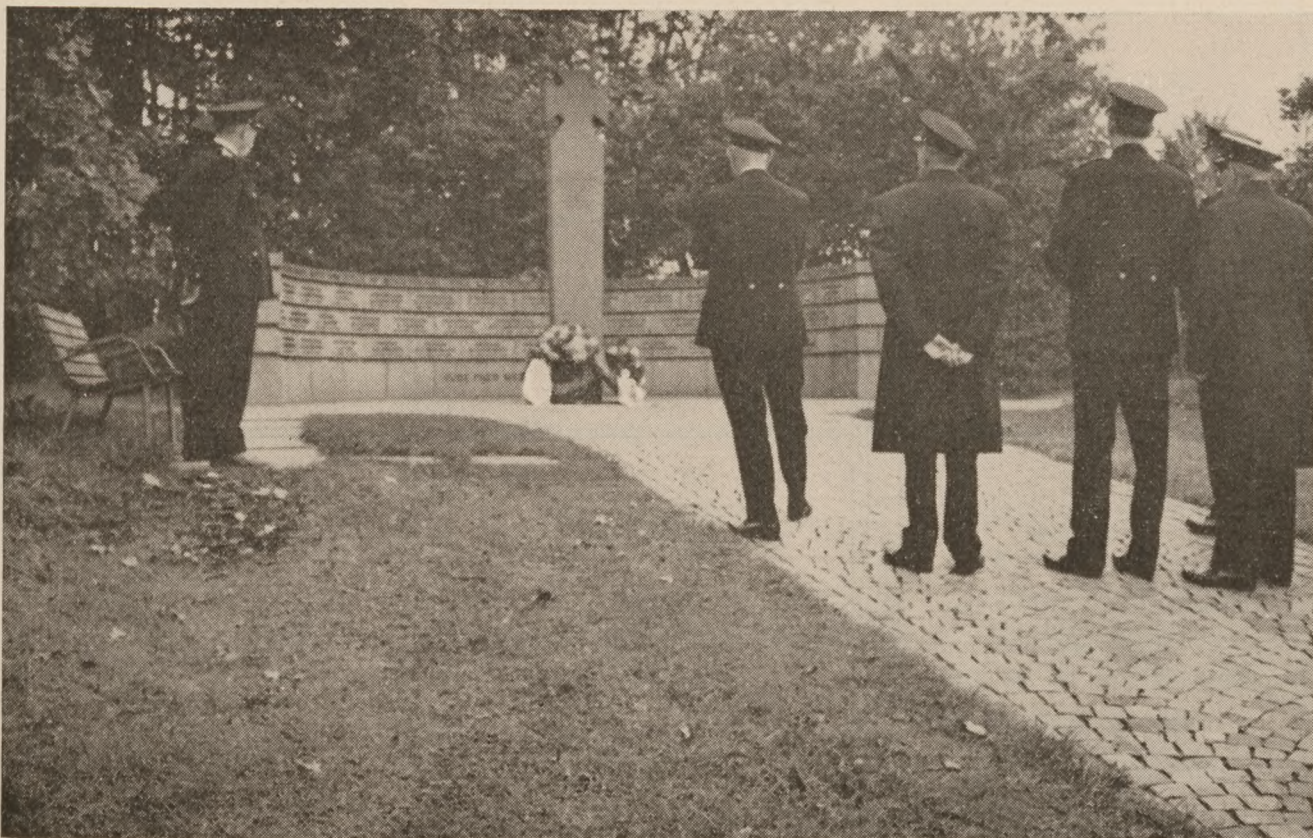
NORDBORG SPAREKASSE
Nordborg
Als

BERGIS FOTO
Prinsessegade 31
Fredericia

MORSØ TEGLVÆRK
Nygade
Nykøbing Mors

M. LANDROCH
Thorsgade 8
Ikast

Lørdag den 5. oktober holdtes en mindehøjtidelighed ved mindemuren i Kruså for de 38 grænsegendarmere, der ikke vendte hjem fra opholdet i tyske koncentrationslejre. Der var mødt repræsentanter for Toldgrænsekorpset og Grænsekorpsets forening. Det var sidste gang, de gav møde i toldgrænsekorpsets uniform, idet toldgrænsekorpset skal sammenlægges med toldtaten. Vort billede viser repræsentanter fra toldgrænsekorpset ved mindemuren under mindehøjtideligheden.

Oscar Magnusson: „Jeg vil leve“, 216 sider, illustreret, Gyldendal, København 1968.

Det er historien om, hvordan den norske modstandsmand, skiløbsmesteren Oscar Magnusson blev arresteret af nazisterne, underkastet den mest raffinerede tortur om og om igen, mishandlet og plaget gennem fire lange år først i Norge og derefter i fængsler og dødslejre i det daværende Tyskland, indtil han blev befriet af amerikanerne. Man hefter sig måske især ved skildringen af den lange „dødsmarsch“ fra Auschwitz i det nuværende Polen gennem Mähren og Böhmen til Flossenburg og Cham i Bayern, hvor amerikanerne i sidste øjeblik reddede ham tilbage til livet. Det er første gang, jeg har læst en autentisk selvoplevet skildring af denne nazistiske skændselsdåd. Det alene gør bogen værdifuld.

Bogen er en autobiografi, et forsøg på at sætte læseren ind i de fysiske og psykiske virkninger, som alle disse lidelser

havde på forfatteren. Hvor er den opgave dog vanskelig! Det er som med visse høje toner i nogle fuglestemmer: ikke alle mennesker har evne til at opfatte dem. Og der er jo gået et kvart århundrede, siden denne brave norske kammerat gennemgik alt det. Også det er en vanskelighed. Kan de, der først blev født omkring 1940, overhovedet fatte det? Er der ikke for mange detaljer? Hvis en maler udpenslede sit billede altfor pedantisk, tæller alle støvdragerne i en blomst for med overdreven samvittighedsfuldhed at få alle enkeltheder med, bliver billedet så kunst? Kan det så opfattes, opleves af andre end den, der af fag er botaniker?

Oscar Magnusson har vist ubevidst haft en lignende fornemmelse, for et par gange bryder han pludseligt af midt i en sætningsperiode. I stedet står der kun nogle . . . . Den detalje skulle alligevel ikke med. Den ville ingen nu kunne opfatte. Men — mærkeligt nok — sagde disse prikker alt, hvad en udpenslet skildring aldrig ville have kunnet sige.

Disse bemærkninger er altså ingen kri-

tik af bogen, snarere lige det modsatte.

Det samme gælder et andet forhold ved denne ejendommelige bog: Oscar Magnusson beder. Det noteres nogle gange også midt under de mest nedværdigende og umenneskelige forhold. Han filosoferer ikke over det at bede. Det er jo også unyttigt, thi det at bede er irrationelt, det ligger udenfor den menneskelige logiks område. Han gør det bare. Det er et ekstra plus til denne bog. Den strenge logik overlod han til de umenneskelige nazistiske plageånder. Den kan man ikke leve af, og Oscar ville leve. Til sidst tabte tyrannerne. Det vil de altid gøre. Sic semper tyrannis! Men Oscar vandt. Tak, du brave norske kammerat!

Men — hvorfor skal det dog være nødvendigt at oversætte en bog fra norsk til dansk? Jeg elsker mit skønne modersmål, men jeg ville alligevel hellere have læst bogen på norsk. Den oprindelige klang er gået tabt.

HANS MAGLE.

S. K. A/S
Herning

V. JENSEN
Hellerup

**VÆR RIGTIG OPMÆRKSOM
I TRAFIKKEN!**
H. R. C. E.

ALFRED KRABBENHOFT A/S
Murermester
Entrepreneur
Strandby Kirkevej 303 - Esbjerg

**BANKEN
FOR RANDERS & OMEGN**
Kirkegade 2
Randers

A. H. MARKED
Duevej 1-5 — Hørsholm
Slagter og viktualie
Frugt og grønt
Alt i kolonial - vin - tobak - blade
Telefon (01) 86 49 12

I. V. THOFTE
J. Fibigersgade
Hirtshals

**INDUSTRI- &
HAANDVÆRKERKOLEN**
Nykøbing Falster

**FARSO & OMEGNS
SPAREKASSE**
Farsø

BOGLADEN
v/ F. Kibsgaard
Adelgade 23 - Hobro

**VÆRN OM
NATUREN!**
K. P. L.

SOFUS JENSEN
Vognmandsforretning
Gasværksvej 1 - Tlf. (03) 57 06 03
Korsør

Slidbane og nye dæk
SØBORG AUTOGUMMICENTRAL
H. C. Hansen
Tlf. Søborg 6933

ERNA JENSEN
RUTEBILER & TURISTFART
Vodskov
Telefon (08) 29 31 21

BIRKET TURISTFART
v/ N. Funch
Al kørsel udføres af enhver art
Tlf. Birket 30

**VÆRN OM
VORE STRANDE!**
T. M. - Aalborg

**SYDLANDETS
MØBELLAGER**
Nexø

DANHOTEL
Rødbyhavn

UNO-X
Benzin - Autogas - Vask og smøring
Skjulhøjalle 27 - Tlf. 71 79 53

BALLERUP TURISTFART
Al turistkørsel i ind- og udland
Telefon 96 56 75
Ballerup

E. BJØNSKOV HOLM
(Haveredskaber)
Havregaardsvej 20, Smidstrup Strand
Tlf. 03-304 - 76

BRUGSEN
EJSTRUPHOLM OG OMEGN
Tlf. (057-7 31 11) nr. 66 eller 266

**VÆR OPMÆRKSOM
I TRAFIKKEN**
A. T. - Esbjerg

V. LARSEN
Faaborg

BRUGSEN
Nr. Alslev

**STØT KAMPEN
MOD KRÆFTEN**
H. C. J. L.

O. CHR. OLSEN
Danasplads 25 - København
SYGEPLEJEARTIKLER

KARL K. PEDERSEN
Slagtermester
Odense

ERIC OLSEN & CO.
Speditører
Østergade 14 - Randers

A. E. LAURITSEN
Urmager
Skolegade 3 - Ans

HARTVIG GRAVESEN A/S
Manufaktur
Storegade 15 - Tarm

**LOLLAND-FALSTERS
VENSTREBLAD**
LOLLANDS TIDENDE

SV. AA. JACOBSEN
Bogtrykkeri
Nygade 39 - Ringkøbing

**VÆR OPMÆRKSOM
I TRAFIKKEN!**
K. G. T. - Hillerød

POUL MADSEN
Tømrer- & snedkermester
Bovvej 1-3 - Padborg

RØNDE KURSUS
Rønne

W. WITHEN
Tømrermester
Mindegade 12 - Aarhus

P. JUL NIELSEN
Rosenkrantzgade 14
Aarhus

KNUD PLOUGSØE
Møbelhandler
Pile allé 55 - F.

VÆRN OM NATUREN
K. N. C.

BRÆDSTRUP
TRÆLASTHANDEL A/S

L. PETERSEN
Aalborg

INTERNATIONAL TRANSPORT
Kokkedalsvej 11 - Brøndby Strand
Tlf. 73 20 88

KAJ CHRISTENSEN
Købmand
Jernbanegade 9 - Hjørring

J. & N. BJERRE
Nørregade 20 - Holstebro

M. MACKEPRANG
Landinspektør
Spodsbjergvej 11 - Rudkøbing

HANS OUTZEN'S
MØBELFABRIK
Tønder

J. KJÆR HANSEN
Købmand
Tjørring - Herning

N. C. NIELSEN
Vulkanisør
Jægergaardsgade 103 - Aarhus

I. C. ESPERSEN & SØN
Læderhandel
Bredegade 2 - Aalborg

HOFFENSET'S
OFFSET REPRODUKTION
Blaagaardsgade 23 B - N.

VÆRN OM
VORE STRANDE!
E. A. - Frederikssund

S. MØLLGAARD
Ruds-Vedby

J. NIELSEN
Næstved

VALDEMAR RASMUSSEN
Murermester
Sjællandsgade 109 - Herning

TH. FRYDENDAHL PEDERSEN
Købmand
Hvide Sande pr. Ringkøbing

SV. ESKEROD
Aaboulevarden 47 - Aarhus

GIV TEGN MED
ET SMIL!
V. A. - Sæby

CARL C. BIEHL
Bogtrykkeri
Slotsgade 15 - Graasten

TRICOTAGEFORRETNINGEN
„JYDEN“
Hovedvejen 102 - Glostrup

RYØ A/S
Ingeniørfirma
Nytovr 14
Aalborg

A. HONORE & SØN
Isenkram
Andrupsvej 2 - Lemvig

TAGE TRABJERG
Tandhjulsfabrik
Finlandsgade 31 - Aarhus

**J. ANDERSKOUV &
A. T. THOMSEN**
Raadg. ingeniører
Herning — Esbjerg — Kolding

**SJØRRING
MASKINFABRIK A/S**
Sjørring

SOPHUS E. JOHNSEN & CO.
Skibshandel
Havnegade 32 - Aarhus

JENS B. ERIKSEN
Emballage
Erantisvej 44 - Næstved

**VÆRN OM
NATUREN!**
K. H. T.

HELGE FLEICHER
Kristineberg 3
Kbhvn. Ø.

Man har ikke set sig for,
før man har set sig tilbage
C. H. - Herning

HANS LARSEN
Anlægsgartner
Degnemarken 12 - Ringe

IB SØRENSEN
Malermester
Køfoed Anchersvej 4 - Espergærde
Telefon (03) 23 25 86

SMEDEMESTER F. HELT
Sanitet & centralvarme
Slimminge pr. Kværkeby
Telefon (03) 673 - Vollerslev 65

Købmand
TOVE SEVERINSEN
Ny Østergade 17 - Rønne
Vin — Tobak — Kolonial

HELGE JENSEN
Murermester
Tlf. OR 580
Strandvej 297 - Charlottenlund

**AARHUS
POSSEMENTFABRIK**
Aabogade 34 - Aarhus

OLIEFYRINGSANLÆG
udføres bedst og billigst af
JEFF. A. ANDERSEN
Hovedgaden 28 - Hørsholm

JENS JENSEN
aut. FIAT forhandler
Randersvej - Grenaa
Tlf. (06) 32 01 39

CHR. SKOV
Anlægsgartner
Toftevængets Allé 1 - Farum
Tlf. 95 01 65

**LAURIDSEN &
JENSEN**
Storegade 29 - Ribe

C. OLESEN
Skovgaard
Vodskov

ALFRED NEJSUM
aut. VW-forhandler
Østergade 40 - Østervraa

GRUNDFOS A/S
8850 Bjerringbro

**VAND — SANITET — VARME
SMEDEMESTER SVEND LARSEN**
Næsbystrand pr. Slagelse
Tlf. (03) 549 Kelstrup 140

A. VILLADSEN
Roskilde
Telefon (03) 35 26 06

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
E. B. R. - Grenaa

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE!**
B. O. - Sønderborg

**AALHOLM SLOTS
GODSKONTOR**
pr. Nysted

S A M
Odense

BAADH & WINTHER'S EFTF. A/S
ISENKRAM - VÆRKTØJ
KØKKENUDSTYR
GLAS - PORCELÆN
STAALVARER
Købmagergade 45, København K.

S. OTZEN & CO. a/s
CIVILINGENIØRER OG ENTREPRENØRER
Florsgade 5 - København N.

NEUENGAMME

Tjekkoslovakiet

Til Sovjetunionen og de øvrige besættelsesmagters regeringer!

Vi tidligere fanger i koncentrationslejren Neuengamme — deltagere i Danmarks frihedskamp — har med bestyrelse modtaget meddelelsen om den militære besættelse af Tjekkoslovakiet og ønsker at give udtryk for vor harme og sorg.

For det første står denne begivenhed for os som en utilsigelig krænkelse af folkenes selvbestemmelsesret, et princip, som Sovjetunionens og de øvrige socialistiske landes ledende mænd officielt har tilsluttet sig.

For det andet frygter vi, at denne aggressionshandling skal forhale og hæmme afspændingen i verden og således udgøre en trussel mod verdensfreden.

For det tredje frygter vi — og dette giver os en særlig ret til at tale — for vore tjekkiske fangekammeraters skæbne. Vi har erfaret, at mange af vore kammerater fra Hitlers koncentrationslejre efter deres hjemkomst har måttet tilbringe lang tid i fængsel og for nogles vedkommende først for nylig er kommet på fri fod. Vi frygter, at de nu atter skal blive indespærret.

Vi håber at blive beroliget på dette punkt.

Vi opfordrer Sovjetunionen og de øvrige besættelsesmagter til straks og uden betingelser at trække deres tropper tilbage og lade Tjekkoslovakiets folk vælge sin egen vej fremad.

København, den 23. august 1968.

Alex Binneballer. L. G. Damgård.

E. Jakob Jensen. B. Johannesson.

N. O. Køster. Mogens Pedersen.

Oluf Rikhs. H. Theisen.

Holger Grome,
formand.

VORT FLAG

Den 13. september kunne Danmarks-Samfundet fejre sin 60 års dag.

Samfundet har gennem årene skænket et stort antal faner og flag til ungdomsorganisationer, skoler, idrætsforeninger o. l.

Den runde dag markeredes bl.a. ved udsendelse af en lille pjece med titlen: „Sådan bør man bruge Dannebrog“.

Der fortælles om flagets oprindelse, udseende, forholdet mellem flagstangen og flagets størrelse, flagtider, flagning ved særlige lejligheder, flaget som udsmykning, og hvad fanebærere bør gøre ved forskellige lejligheder.

Pjecen fås hos: Danmarks-Samfundet, Gothersgade 137, 1123 København K.

Dagbogsblade

28/5

HUSKER DÆRLIGT

„Jeg er da ikke så tosset, at jeg ikke ville have anmeldt en mand, der blev eftersøgt for sådanne forbrudelser,“ hævdede den tidligere statsadvokat i Flensborg, Bruno Bourwig, i går i Kiels landsret. Han nægtede at kunne huske noget som helst til en eller flere samtaler omkring 1954, hvorunder han skulle have erfaret, at den eftersøgte krigsforbryder professor Werner Heyde opholdt sig i Flensborg under navnet „dr. Fritz Sawade“.

— Hvilket motiv skulle jeg have haft til at dække over en mand, som jeg slet ikke kendte, spurgte Bourwig. For at karakterisere sig selv fortalte han, at allerede hans oldefar havde været kriminalråd, hans far havde været landråd — „og her står jeg nu“!

Retten har imidlertid tilsyneladende håndfast materiale mod Bourwig. Kærnestykket heri er en samtale, der fandt sted den 23. december 1954, og hvorunder det klart skal være blevet sagt, at „dr. Sawade“ var prof. Heyde.

24/6

NAZIOFRE KRÆVER NPD FORBUDT

MÜNCHEN: Mere end 25.000 tidligere naziofre og modstandskæmpere fra 13 europæiske lande deltog i går i en demonstration i Hitler-styrets første koncentrationslejr Dachau. Flere talere krævede, at der i Vesttyskland udstedtes forbud mod det stærkt højreorienterede nationaldemokratiske parti NPD, der karakteriseredes som neonazistisk.

27/6

„HITLER I LIVE“, MEN UDEN OVERSKÆG

BOGOTA: Adolf Hitler og hans hustru, Eva Braun, lever i Colombia, hvortil de flygtede efter krigen, fremgår det af rapporter, som det colombianske dagblad „El Tiempo“ offentliggjorde i dag. Bladet citerede Colombias „Politibladet“ for meddelelser om, at tre vidner har aflagt ed på, at parret — sammen med seks andre mennesker — flygtede fra Tyskland i en eroberskib, efter at russerne havde erobret Berlin i 1945. De kom til Colombia med tre millioner dollars (ca. 22,5 mill. kr.).

„Politibladet“ bragte fotografier af Hitler i civilt tøj. Hans overskæg var barberet af, og han bar briller. Et af billederne var tilsyneladende taget i et kvarter i Bogota. „El Tiempo“ beskrev „Politibladet“s historie som „usammenhængende og usandsynlig“.

27/6

FRYGTELIG OPLEVELSE

HAMBORG: Med et højt skrig brød den 58-årige Sally Huppert i går sammen i nævningetingssalen i Hamborg under processen mod den tidligere SS-officer Wilhelm Rosenbaum. Det kvindelige vidne fra New York havde lidenskabsløst fortalt om henrettelsen af jøder i lejren Bad Rabka i Polen. Først under edsaflyggelsen opdagede hun den anklagede Rosenbaum. Hun fik en kredsløbskollaps, men kom hurtigt til sig selv igen. Den 57-årige forsikringskøbmand Chaim Frohlich skildrede en grufuld scene. Rosenbaum havde sluppet schæferhunde løs på ti jøder, der gjaldt som særlig fromme. Hundene tilredte jøderne frygteligt.

2/7

STATSADVOKAT FRITZ BAUER, HESSEN, DØD

FRANKFURT: Den hessiske statsadvokat Fritz Bauer er pludselig død i en alder af 64 år, meddeler statsadvokaturen i Frankfurt.

Bauer var kendt langt uden for Tysklands grænser på grund af sit arbejde med at opspore og retsforfølge nazistiske krigsforbrydere.

Bauer blev fremfor alt kendt under forberedelserne til den store Auschwitz-proces i 1964 og i forbindelse med eftersøgningen af Hitlers stedfortræder Martin Bormann, som efter anden verdenskrig blev dømt til døden in absentia, og som ifølge vedholdende rygter skal opholde sig i Sydamerika.

Bauer var i begyndelsen af 30'erne byretsdommer i Stuttgart, men blev efter magtovertagelsen i 1933 sat i koncentrationslejr på grund af sin modstand mod nazismen.

Senere lykkedes det ham at flygte til Sverige, hvorfra han i 1949 vendte tilbage til Vesttyskland, hvor han kom til at lede forbundskontoret for undersøgelse af krigsforbrudelser.

des 51

Bauer gik i sin retsopfattelse langt uden for de gængse begreber som skyld og soning, gengældelse og afskrækkende virkning — og gik i stedet ind for en mere pædagogisk og terapeutisk linie med menneskelighed som den grundlæggende faktor.

Bauer blev søndag fundet død i sit badekar. Dødsårsagen var efter politilægens mening hjertelammelse.

12/7

KIESINGER FIK TELEGRAM FRA JØDEKONGRES I USA

NEW YORK: En af lederne af det jødiske samfund i De forenede Stater har anklaget den vesttyske forbundskansler Kurt Georg Kiesinger for enten at have været blind for eller bevidst at have lukket øjnene for grusomhederne mod de europæiske jøder før og under den anden verdenskrig.

I et vidneudsagn under en krigsforbryderproces sagde forbundskansler Kiesinger forrige torsdag, at han, først da krigen var ved at være forbi, blev klar over, at „der skete noget modbydeligt med jøderne i Europa“.

Formanden for udenrigsudvalget i den jødiske kongres, dr. Joachim Prinz, skriver i et telegram til Kiesinger: — Deres vidneudsagn, at De kun lidt efter lidt blev klar over, at der skete noget modbydeligt med Europas jøder, er overraskende og chokerende. Enten har De været blind for, hvad der skete lige omkring Dem, eller også har De bevidst lukket øjnene . . .

— De og det tyske folk står anklaget for at være vidende om nazisternes moralsk ondsindede planer mod Europa lige fra Hitlers første erklæringer, hvori han ikke lagde skjul på sin hensigt om at udlette den tyske jødedom og undertvinge den europæiske civilisation med barbari og terror, hedder det i telegrammet fra USA.

16/7

SUCCESSBOG PROPAGANDA FOR DANMARK

Elliott Arnolds bog om jøde-transporterne i 1943 nu fem måneder på New York Times' bestseller-liste

Den amerikanske forfatter Elliott Arnolds roman „A Night of Watching“, der handler om de danske jøders redning i oktober 1943, er nu efter i fem måneder at have stået på „New York Times“ bestseller liste udkommet som billigbog i kæmpeoplæg.

Den danske informationschef i New York, konsul Erik Eriksen fortæller, at billigbogudgaven blev præsenteret ved en reception i det danske informationskontor for nylig. Der var 80 gæster, de fleste presse-, radio- og TV-folk.

Blandt deltagerne var Stanley Swinton fra Associated Press, CBS-producenten Isaac Kleinermann, der for nogle år siden lavede bemærkelsesværdige dokumentariske skildringer om besættelsen, sidste års Rebild-taler, CBS-korrespondenten Walter Cronkite, konsul Erik Emborg og direktør Caspar Hasselriis.

Filmatisering?

Elliott Arnold regner med, at „A Night of Watching“ bliver filmatiseret. En dansk oversættelse af hans succesbog udsendes af Branner & Korch den første oktober i år. Til den tid vil Elliott Arnold opholde sig i Schweiz, hvor han har lejet et slot. Hans næste bog „A Kind of Secret Weapon“, der også har besættelsestiden i Danmark som ramme, udkommer til foråret hos Scribner & Son i New York.

Kaptajn Christian Kisling, Mærsk Line, der var medstifter af modstandsgruppen „Holger Danske“, sendte til receptionen denne personlige vurdering af Elliott Arnolds bog om jødernes redning for 25 år siden:

— Jeg har læst „A Night of Watching“ og finder, at det både er en interessant og velskrevet „roman“. Linien, der følges i bogen, er meget nær, hvad der skete i de år, og den idé at gøre mange personer til én, er strålende. Jeg genkender meget af min egen færden i bogen, og selv om forfatteren lader mig dø, skal han være tilgivet.

TYSK TV

TYSK FJERNSYNSFILM OM DE DANSKE JØDERS REDNING

Med talrige danske skuespillere som medvirkende har instruktør Rolf Busch optaget en fjernsynsfilm om de danske modstandskæmperes redningsaktion for jøderne i Danmark, da den nazistiske besættelsesmagt i begyndelsen af oktober 1943 ville „udskele“ jøderne. Filmen blev udsendt den 3. oktober på det tyske fjernsyns program I. Drejebogsforfatter er Dieter Meichsner, der har skrevet flere romaner og hørespil, før han i begyndelsen af 1960'erne helt viede sig fjernsyns-dramaturgien. Siden 1966 er han chefdramaturg ved den nordtyske radios fjernsynsafdeling.

Hovedpersonen er en tysk jøde, Wilhelm Heilmann fra Hirschberg, der i 1939 er flygtet til Danmark. Han kan ikke dansk, og det medfører komplikationer . . .

Jøder, der blev fanget af tyskerne, er samlet i en kaserne-gård. En SS-„Gruppenführer“ forhører dem om deres fortid og kommanderer dem, der under første verdenskrig har været officerer i den tyske hær, til at træde frem. Betyder det noget godt eller noget dårligt . . . ?